

1. OVERSIKT ETTER TEMA

		Opphavleg budsjett	Revidert budsjett (med tilleggs- løyve)	Forventa rekneskap (31.10.17)	
1	Samarbeid	1 463 000	2 423 000	2 065 500	
3	Energi	-	250 000	80 000	
4	Bygg	100 000	250 000	30 000	
5	Areal og transport	2 970 000	4 589 000	5 963 600	
6	Næring og teknologi	450 000	1 750 000	1 650 000	
7	Klimatilpassing	517 000	517 000	592 000	
	Sum	5 500 000	9 779 000	10 381 100	

2. OVERSIKT ETTER TILTAK

Tema	Tiltaksoversikt 2017	Opphavleg budsjett	Revidert budsjett (med tilleggsløyve)	Forventa rekneskap (31.10.17)	Status
1 Samarbeid	1.1 Klimaråd Hordaland	100 000	130 000	165 000	Møte 07.04.17: Orientering om Klimaplanen sitt handlingsprogram og løpende saker, resolusjon om marin forsøpling, føredrag om klimavenlege og trivelege stader. Studietur 18.06.17-20.06.17: Klimavenleg transport, bygg og byutvikling i Nederland. Referat tilgjengeleg https://www.hordaland.no/nn-NO/natur-og-klima/energi-miljo-og-klima/klimaradet/ .
1 Samarbeid	1.3 Fylkespolitikarar som klimaambassadørar	10 000	10 000	-	Opplæring avlyst 2017, slik at tiltaket vert utsette til 2018.
1 Samarbeid	1.4 Miljøstyring av Hordaland fylkeskommune	623 000	623 000	643 000	<p>Det er gjennomført ein kampanje for «Fossilfri arbeidsdag» våren 2017. Det var fokus på å få ned bruk av flyreiser og heller nytte t.d.Skype. Dessutan var det 314 aktive deltakarar frå HFK i Sykle-til-jobben-aksjon (131 i 2016). I samband med aksjonen vart det arrangert sykkelservice ved sju VGS og Fylkeshuset. 13 el-syklar er kjøpt inn av ulike einingar.</p> <p>Fylkeshuset og 20 tannklinikkområde er resertifiserte som Miljøfyrtårn i 2017. Miljøstyring er i større grad teke inn i HMS-arbeidet. Det vart registrert 16 nye el-varebilar og to nye el-personbilar i HFK i 2017. Mange av desse er levert som innbytte mot fossile fylkeskommunale bilar og er til dels finansiert frå tidlegare års investeringsbudsjett . Det er kjøpt inn analyse av Klimafotavtrykket til HFK og denne er nytta i høve til Klimabudsjettet. Med tilskott frå Klimasats og Klimaplanen, har Stend VGS kjøpt inn flishoggar for å levere flis til eigen oppvarming.</p>
1 Samarbeid	1.5 Miljøsertifisering av kommunane i Hordaland	100 000	350 000	150 000	Støtte til oppstart miljøsertifisering Stord kommune.

1 Samarbeid	1.7 Regional klimakonferanse	80 000	110 000	56 000	15.0317: "Frå Paris til Padøy – Korleis taklar vi klimautfordringane i Nordhordland?" med føredrag om klimautfordringane og klimaarbeidet, biosfæreprosjektet, klimatilpassing og Statoil Mongstad si rolle.
1 Samarbeid	1.8 Tilskot til masteroppgåver	50 000	150 000	159 000	Tildelt 159 000 kroner til totalt 21 masteroppgåver. Fleire undersøker tema innafor områda grøn næringsutvikling og klimatilpassing.
1 Samarbeid	1.9 Grøne innkjøp	300 000	300 000	30 000	Arbeidet med søknad om hovudstøtte til forskingsprosjekt vart ikkje vidareført. Forprosjektet ga verdfull innsikt i kva innkjøp som er knytt til store utslepp. Bybanen utbygging følgjer opp med prosjektet "Grønnere bybaneutbygging", Statens vegvesen med deltaking i KraKK (Krav til klimakutt i kontraktar) og Skyss med løpande vurdering av miljøkrav før anbod. Ein må sjå nærare på korleis ein vurderer andre innkjøp.
1 Samarbeid	1.10 Klimakompetanse fagnettverk i VGS	50 000	50 000	50 000	Lite interesse. Vert føreslått avslutta.
1 Samarbeid	1.11 Klimaplanar i kommunane	50 000	350 000	250 000	Seminar 13.02.17-14.02.17 om rullering av klimaplan i kommunar: 30 deltakarar inklusive sju kommunar.
1 Samarbeid	Klimafotavtrykk kommunar i Hordaland - Asplan Viak		200 000	347 500	Berekna klimafotavtrykk for alle kommunar i Hordaland. Seminar 05.10.17 om klimafotavtrykk og klimatiltak i kommunar: 25 deltakarar inklusive elleve kommunar.
1 Samarbeid	1.12 Biblioteket som offentlig arena for Klimadebatt	100 000	100 000	100 000	Det er stor interesse frå biblioteka for dette tilbodet som inkludere innleiarar til klimamøte, lita utstilling og forslag til bøker knytt til tema. Heile 17 bibliotek står på køyreplanen frå november 2017 til april 2018. Finansieringa går også over to år.
1 Samarbeid	Diverse møte og samarbeidsarrangement		50 000	115 000	Møteutgifter blant anna :Frukostmøteserie om klima i samarbeid med Bergen Næringsråd, Bjerknessenteret, Bergen kommune og HFK, konferanse om lokale klimatiltak for kommunane og konferanse om stønadsordningen Klimasats for kommunar .
3 Energi	3.2 Sårbarhetsanalyse kraftforsyning		-	-	Fylkeskommunen har i samarbeid med landbrukskontoret for Radøy, Austrheim og Lindås fått utarbeidd ein rapport om vindfall på kraftnettet. Dette som del av kommunane sitt arbeid

					med utmarksbrann. Rapporten er ferdig og delprosjektet er avslutta.
3 Energi	Solenergimesse i Bergen			30 000	Stønad til open solenergimesse 11.11.17 for publikum arrangert av Solenergiforeningen.
3 Energi	Biogass og bioøkonomi		250 000	50 000	Internseminar 19.01.17 om verkemidlar, bruk og relevans av biogass. Dialogseminar om biogass som drivstoff 24.04.17: 49 deltakarar frå fylkeskommune, kommunar, forskning og næringsliv. Framlegg til biogasstrategi.
4 Bygg	4.1 Frokostmøte	50 000	50 000	30 000	Hordaland fylkeskommune har hatt ansvar for to frokostmøter i 2017. I mai var tema optimale energisystem, m.a. fokus på fylkeskommunale bygg. I oktober var tema fossilfrie bygg- og anleggsplassar.
4 Bygg	4.3 Utviklingsprosjekt for smarte fylkeskommunale energiløysingar	50 000	200 000	-	Eigedomsavdelinga har begynt å sjå på dette, men er ikkje komne igang enno. Planen er ein foranalyse for energiløysingar for Askøy VGS.
5 Areal og transport	5.1 Sykkel-VM kvar dag	200 000	200 000	213 600	Amalie Skram VGS samarbeidde med Sykkel VM og skulen fekk kr213.600,- til å kjøpe 10 el-syklar for å låne ut til elevane. Satsinga inkluderte også å legge til rette skap med ladeplass, garderobar og nettsider for bestilling. Tilbodet har vore mykjs brukt.
5 Areal og transport	5.3 Oppretta sikker og sentral sykkelparkering ved fire VGS	320 000	320 000	320 000	Det vart gjort eit ekstraordinært politisk vedtak om kr 2 mill i 2017-budsjettet til sykkelparkering/ tørkefasilitetar ved vidaregåande skular. I tillegg gav Statens vegvesen eit tilskot på kr 320.000. Innafor ramma er under bygging: Knarvik (Juvikstølen), Stord, Olsvikåsen, Langhaugen og Odda vidaregåande skular.
5 Areal og transport	5.5 Mobilitetsrådgjevar i Fjell kommune	150 000	150 000	150 000	Vert avslutta og ferdigrapportert ved årsslutt.
5 Areal og transport	5.6 Miljøstrategien til Skyss	-	-	-	Ferjekontraktar inngått, temaplan for låg- og nullutsleppsbusar vedteke, utgreiing gjort i høve båt, utgreiing under arbeid i høve drosje.

5 Areal og transport	5.8 Tilrettelegging for lågutsleppsdrogjar	-	-	-	Dialogfase med tilbydarar gjennomført våren 2017, anbudsdokument under utarbeiding. Forseinking i høve prosjektplanen. Finansiert over 2016-budsjett.
5 Areal og transport	5.10 Hydrogenbilar i flåte	300 000	300 000	-	Etablering av hydrogenfyllestasjoner forseinka på grunn av areal- og byggjeløyve. Tiltaket er utsette til 2018.
5 Areal og transport	5.11 Infrastruktur for lågutsleppskøyretøy	1 800 000	3 000 000	5 080 000	Tildeling til 27 nye hurtigladarar på 15 stader. 9 av desse er nye, 6 er utvidingar på eksisterande stasjonar. Utlysing av tilskot til normallading er under handsaming (3.11.17). Detaljar om tildeling i RS til MISA, KIRU og FUV.
5 Areal og transport	5.12 Jordvern ved utbyggingar (inklusive fylkeskommunale vegprosjekt)	-	-	-	Rapport tilgjengeleg på http://www.nordhordland.net/ta-vare-paa-matjorda.355347.nn.html .
5 Areal og transport	5.13 Pådrivar for kortare reisetid	-	-	-	Sjå http://nyebergensbanen.no/ .
5 Areal og transport	5.14 Mobilpunkt	200 000	200 000	200 000	Under arbeid i Møllendal, under planlegging på Danmarks plass. Løyve vert truleg gitt til nye punkt i Bergen.
5 Areal og transport	5.16 Differensierte bompengar	-	-	-	Semje om miljødifferensierte bompengar i Bergensprogrammet. Elbilar skal betale 40 - 45 % av ordinær takst når delen elbilar er over 20 %. Hydrogenbilar og tyngre køyretøy med elektromotor betalar i fyrste omgang ingen ting.
5 Areal og transport	5.17 Klima- og miljøkrav i utbyggingsprosjekt	-	250 000	-	Bybanen utbygging har gått inn og sett på utslipp knytt til utvalte innsatsfaktorar for det siste byggetrinnet, samt utført ein kost/nytte analyse av ulike parametre. Statens vegvesen planlegg å ta i bruk berekningsverktøyet Effekt i større prosjekt og vil delta i prosjektet KraKK (Krav til klimakutt i kontraktar) for å lære meir om klimakrav i kontraktar. Finansiert over samferdselsbudsjettet.
5 Areal og transport	5.18 Reisevaneundersøking Klimapartner	-	169 000	-	Reisevaneundersøking finansiert over 2016-budsjett.

5 Areal og transport	5.19 Tilrettelegging for fossilfri tungtransport	-	-	-	Under arbeid.
6 Næring og teknologi	6.1 Klimapartner	350 000	450 000	450 000	Partnerskapen starta i 2014 og har no 27 partnerar med over 40 000 tilsette. Fleire verksemdar er interesserte i å verte med. Dokumentasjon viser at arbeidet i Klimapartner er effektivt, målretta og leverer konkrete resultat på utsleppsreduksjonar, grøn samfunnsutvikling og grøn næringsutvikling. Klimarekneskapet for verksemdene syner ein samla nedgang i utslepp av klimagassar på 9,2 % i 2015 og 3,2 % i 2016 (marknadsbasert metode utanom prosessutslepp). Klimapartner held fram som tiltak i klimaplanen for perioden 2017-2020.
6 Næring og teknologi	6.3 Kortreist frukt		-	-	I 2018 ønsker fruktrådgiverne å prioritere kurs for nye fruktdyrkere (de som allerede er kommet i gang) og kunnskapsutvikling hos fruktdyrkerne
6 Næring og teknologi	6.4 Kortreiste grønsaker og potetar	100 000	100 000	100 000	Nye produsentar er følgt opp. M.a. formidling av settepotet og dyrkingsveiledning. Det er også gjort avtale om oppfølging av andelsjordbruk (økologisk) i Arna. Ein vil fortsette det arbeidet i 2018.
6 Næring og teknologi	Miljøvenleg ferjeteknologi Breistein-Valestrandfossen		1 000 000	1 000 000	Midlane er løyvde. Prosjektet er ikkje endeleg avslutta.
6 Næring og teknologi	Prosjekt reparasjon - Naturvernforbundet		150 000	50 000	Informasjons/haldningskampanje frå Naturvernforbundet i Hordaland for auka reperatur av forbruksvarer og betre markedet for reparatørar.
6 Næring og teknologi	Hydrogensamarbeid Vestlandet		50 000	50 000	Fylkeskommunane på Vestlandet har i samarbeid fått på plass eit nasjonalt hydrogennettverk for fylkeskommunane. Vestland fylke planlegg eit felles seminar i Brussel i 2018. Oppstart av arbeid med felle hydrogenstrategi for Vestlandet desember 2018.
7 Klima-tilpassing	7.1 Klimaservice i Hordaland – HORDAKLIM	267 000	267 000	342 000	HORDAKLIM er eit forskingsprosjekt med Bjerknessenteret med Hordaland fylkeskommune som prosjekteigar som starta i 2015 og avsluttast i januar 18. Prosjektet gir oppdatert, lokal informasjon om forventna klimaendringar i Hordaland Vi har fokus på 6 "pilot"-kommunar: Bergen, Osterøy, Kvam,

					Kvinnherad, Voss og Odda I tillegg er Statens vegvesen, Tryg forsikring og BKK Nett partnere
7 Klima-tilpassing	Klimatilpassing i kommunar - HORDAPLAN	250 000	250 000	250 000	RFF forprosjekt i samarbeid med Rokkansenteret med fylkeskommunen som prosjekteigar for forskingsprosjektet. Prosjektet er knytta opp mot HORDAKLIM og tar for seg den samfunnsfaglige delen for å styrke klimatilpassing i lokalt planarbeid.